בְּעֶזְרַת ה׳ יִתְבָּרַךְ

דַּרְכֵי אִישׁ

גִּלָּיוֹן שְׁבוּעִי מִמִּשְׁנָתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל כ״ק מו״ר
הָרַהַ״צ **רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזְער** שְׁלִיטַ״א
יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי חֲסִידֵי בְּרִסְלֶב, יַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב, עִיר שׁוֹמְרֵי הַלָּשׁוֹן, עִיר הַשְּׁמָחָה!

גִּלָּיוֹן רמ״ב ׀ פָּרָשַׁת תְּרוּמָה תשפ״ו

עֲמָלֵק

שְׁתֵּי דְּרָכִים!

* * *

פַּעַם בְּצַפְרָא דְּשַׁבַּתָּא, אַחַר קִידּוּשָׁא רַבָּא, שְׁאַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ אֶת מו״ר שְׁלִיטַ״א, מַדּוּעַ בְּפָרָשַׁת ״זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק״ כְּתִיב שְׁתֵּי פְּעָמִים מִלַּת ׳בַּדֶּרֶךְ׳ - ״בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם״, וְכֵן: ״אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ״; מָה עִנְיָן כְּפִילוּת הַלָּשׁוֹן?

עָנָה וְאָמַר מו״ר שְׁלִיטַ״א, שֶׁמָּנָח בָּזֶה לְמוּד נוֹרָא וְנִפְלָא לְעוּבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה, וּפָתַח וְאָמַר:

רַבֵּנוּ זַ״ל מְגַלֶּה לָנוּ (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ו), שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה בָּקִי בִּשְׁנֵי בְּקִיאוּת - ׳**בָּקִי בְּרָצוֹא**׳ וּ׳**בָּקִי בְּשׁוֹב**׳, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זֹהַר וַיַּקְהֵל ריג:; הַאֲזִינוּ רצב.): ׳**זַכָּאָה מַאן דְּעַיִל וְנָפִיק**׳; וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קלט, ח) ״**אִם אֶסַּק שָׁמַיִם** - **שָׁם אָתָּה**״, בְּחִינַת עַיִל, בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא, ״**וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל** - **הִנֶּךָּ**״, בְּחִינַת וְנָפִיק, בְּחִינַת בָּקִי בְּשׁוֹב; עַיִן־שָׁם.

וְרַבֵּנוּ מַסְבִּיר שָׁם, שֶׁמִּלַּת דֶּרֶ״ךְ עוֹלָה בְּגִימַטְרִיָּא שְׁתֵּי פְּעָמִים בָּקִ״י, שֶׁזֶּה שְׁתֵּי הַבְּקִיאוּיוֹת - ׳בָּקִי בְּרָצוֹא׳ וּ׳בָּקִי בְּשׁוֹב׳, דְּהַיְנוּ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי הֵיטֵב בְּדֶרֶךְ הַתְּשׁוּבָה וְיִהְיֶה ׳בָּקִי בְּרָצוֹא׳ - גַּם כְּשֶׁהוּא מִתְקָדֵם בַּעֲבוֹדַת ה׳ יִתְבָּרַךְ, יֵדַע שֶׁעוֹד יֵשׁ לוֹ הַרְבֵּה מְאֹד לְהַשִּׂיג וּלְהַגִּיעַ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִהְיֶה ׳בָּקִי בְּשׁוֹב׳ - שֶׁגַּם אִם הוּא נָפַל וְהָלַךְ אָחוֹרָה, אַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, רַק יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְיִתְקַדֵּם הָלְאָה בַּעֲבוֹדָתוֹ.

וְעַל זֶה אוֹרֵב עֲמָלֵק הַטָּמֵא מְאֹד, שֶׁאָדָם לֹא יִהְיֶה בָּקִ״י בַּדֶּרֶ״ךְ הַזֹּו, רַק יִמְשֹׁךְ אַחַר הַנְּפִילָה עוֹד וָעוֹד, וְיִתְיָאֵשׁ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ: ״זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק ׳בַּדֶּרֶךְ׳ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם״ - הוּא נִמְצָא שָׁם בַּדֶּרֶ״ךְ הַסְּלוּלָה לָנוּ מִן הַצַּדִּיקִים, אֵיךְ לְהַחֲזִיק מַעֲמָד בַּכֹּל, וְחָפֵץ לִמְנֹעַ אֶת הָאָדָם מִלִּהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה. וְזֶהוּ ״**בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם**״, רוֹמֵז עַל אָדָם שֶׁרוֹצֶה לָצֵאת כְּבָר מִכָּל הַמְּצָרִים שֶׁלּוֹ, וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי גָּדוֹל בַּדֶּרֶ״ךְ, וְעַל־כֵּן עֲמָלֵק נִמְצָא דַּיְקָא שָׁם.

וּמֵעַתָּה נִשְׁאָל שׁוּב: אָכֵן מוּבָן מַהוּ שֶׁכָּתוּב ׳בַּדֶּרֶךְ׳ בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה, כִּי מְרַמֵּז עַל פְּעָמִים בָּקִ״י - בָּ׳רָצוֹא׳ וּב׳שׁוֹב׳, אַךְ מַדּוּעַ תֵּכֶף אוֹמֵר הַפָּסוּק שׁוּב ״אֲשֶׁר קָרְךָ ׳בַּדֶּרֶךְ׳״ וְגוֹ׳?

אַךְ זֶה יִבֹאַר עַל־פִּי דִּבְרֵי מוֹהֲרַנַ״תְּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, שַׁבָּת, הֲלָכָה ז׳, אוֹתִיּוֹת כט וְנז), שֶׁגַּם בְּ״בָּקִי בָּ׳רָצוֹא״ יֵשׁ בְּחִינַת ׳עַיִל וְנָפִיק׳ - בָּקִי בָּ׳רָצוֹא וּבָקִי בְּשׁוֹב, וְגַם בְּ״בָּקִי בְּשׁוֹב״ יֵשׁ עִנְיָן ׳עַיִל וְנָפִיק׳, כִּי ״**רָצוֹא**״ אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁאָדָם הוּא אַךְ וְרַק עוֹלֶה וְעוֹלֶה, אֶלָּא גַּם בְּתוֹךְ הָעֲלִיָּה בְּעַצְמָהּ יֵשׁ עִנְיָן שֶׁל ״**שׁוֹב**״, כִּי גַּם בַּעֲלִיָּה מַכְרִחִים לִתֵּן נִיחָא לַמֹּחִין, בִּבְחִינַת (מִנְחוֹת צט:) ׳**פְּעָמִים שֶׁבְּטוּלָה שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ יְסוֹדָהּ**׳; כִּי אִי־אֶפְשָׁר תָּמִיד לֵילֵךְ בְּ׳רָצוֹא׳, נִמְצָא שֶׁגַּם בִּבְחִינַת ׳רָצוֹא׳ יֵשׁ עִנְיָן שֶׁל ׳**שׁוֹב**׳.

וְאָכֵן, הַ׳שׁוֹב׳ שֶׁל הָ׳רָצוֹא׳ הוּא לֹא כְּמוֹ הַ׳שׁוֹב׳ הָרָגִיל - שֶׁאָדָם יוֹרֵד וְכוּ׳, אֶלָּא יֵשׁ בְּחִינָה שֶׁל ׳שׁוֹב׳ כְּפִי דַּרְגַּת הָ׳רָצוֹא׳, וְעִנְיַן שֶׁל ׳רָצוֹא׳ שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הָ׳רָצוֹא׳ הַכַּוָּנָה שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִתְקַדֵּם וְלַעֲלוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אֲזַי יֵשׁ לוֹ ׳רָצוֹא׳ בְּתוֹךְ הָ׳רָצוֹא׳.

וְכֵן לְאִידָךְ גִּיסָא, גַּם בִּבְחִינַת ׳שׁוֹב׳ יֵשׁ עִנְיַן שֶׁל ׳רָצוֹא׳, כִּי אֶפְלוּ אָדָם שֶׁנִּמְצָא בְּמַצָּב שֶׁל יְרִידָה, וְהוּא נָפַל וְהִתְלַכְלֵךְ, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וּמַרְגִּישׁ שֶׁהוּא מַמָּשׁ בִּדְיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה, בִּבְחִינַת "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל", עָלָיו לִזְכֹּר אֲשֶׁר "הִנֶּךָּ" - ׳אַתָּה פֹּה אִתִּי, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם!׳ וְלֹא יִשָּׁאֵר בְּתוֹךְ הַטִּנּוֹפֶת וְהַלְכְלוּךְ שֶׁלּוֹ, רַק יַעֲשֶׂה מַה שֶּׁהוּא יָכוֹל בְּתוֹךְ הַשְּׁאוֹל שֶׁבּוֹ הוּא נִמְצָא, דְּהַיְנוּ אֶפְלוּ בְּתוֹךְ כָּל הַלְכְלוּךְ - יְדַבֵּר כַּמָּה דִּבּוּרִים אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, יַחְטֵף אֵיזוֹ נְקֻדָּה טוֹבָה כְּפִי יְכוֹלְתּוֹ, נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינָה שֶׁל ׳רָצוֹא׳ בְּתוֹךְ הַ׳שׁוֹב׳ - הַנְּפִילָה וְהַיְרִידָה שֶׁלּוֹ. וַאֲפִלּוּ אִם יֵשׁ לוֹ עוֹד בְּחִינָה שֶׁל ׳שׁוֹב׳ - בְּתוֹךְ הַ׳שׁוֹב׳ שֶׁבּוֹ הוּא כְּבָר שָׁרוּי, יִרְאֶה לַעֲשׂוֹת אֵיזוֹ פְּעֻלָּה שֶׁל ׳רָצוֹא׳, וַאֲפִלּוּ שֶׁנִּמְצָא עֲדַיִן בְּתוֹךְ עֹמֶק הַשְּׁאוֹל, וְעוֹד לֹא הִתְרוֹמֵם, גַּם שָׁם יִתְפֹּס כָּל מַה שֶּׁיָּכוֹל.

וְעַל־פִּי־זֶה נָבִין עִנְיַן כְּפִילוּת מִלַּת "בַּדֶּרֶךְ" אֲצֶל עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק הַטָּמֵא מְנַסֶּה בְּכָל מִינֵי דְּרָכִים וַאֲפָנִים שׁוֹנִים לִשְׁבֹּר אֶת הָאָדָם - הֵן בַּדֶּרֶךְ שֶׁל שְׁתֵּי הַבְּקִיאוּת הַנַּ״ל, וְהֵן בַּדֶּרֶךְ הַנּוֹסָפֶת שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ שְׁתֵּי הַבְּקִיאוּיוֹת הַנַּ״ל, כִּי גַּם בְּתוֹכָם יֵשׁ בְּקִ״י בְּרָצוֹא וּבְקִ״י בְּשׁוֹב, וּצְרִיכִים בְּקִיאוּת עֲצוּמָה בְּזוֹ הַדֶּרֶךְ - "דֶּרֶךְ הַחַיִּים" (יִרְמְיָה כא, ח); וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

וְהִנֵּה בְּעֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הַשִּׂיחָה הַזּוֹ (שַׁבַּת־זָכוֹר, עֶרֶב פּוּרִים תשפ״ד), כָּתַב מוֹ״ר שְׁלִיטַ״א בְּמִכְתָּבוֹ הַשָּׁבוּעִי מִגֹּדֶל הַזְּהִירוּת שֶׁצְּרִיכִין לִנְקֹט בְּעֵת נְהִיגָה עַל רֶכֶב, יַעַן כִּי הִגִּיעוּ שְׁמוּעוֹת עַל נְהִיגָה בִּפְרָאוּת וְהֶפְקֵרוּת וְכוּ׳, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, בְּעִקָּר אֵצֶל נֶהָגִים חֲדָשִׁים, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לִידֵי סַכָּנַת נְפָשׁוֹת, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וּמָחָה בְּתַקִּיפוּת חֲזָקָה וְהִכְרִיז שֶׁמִּי שֶׁאֵין לוֹ סַבְלָנוּת לִנְסֹעַ בִּנְסִיעָה אִטִּית - לֹא יָהִין לִנְהֹג עַל רֶכֶב, כִּי מְסַכֵּן הֵן אֶת עַצְמוֹ וְהֵן אֶת כָּל הַהוֹלְכִים בָּרְחוֹב[א]. וְלָכֵן גַּם בְּעֵת שִׂיחָה זוֹ הִזְכִּיר שׁוּב אֶת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, כַּמָּה צְרִיכִים לִשְׁמֹר מְאֹד בְּעֵת נְהִיגָה עַל רֶכֶב - שֶׁיִּהְיֶה בִּזְהִירוּת גְּדוֹלָה וּבְאִטִּיוּת, וְאִם לֹא - נִכְנָס לְסַכָּנַת נְפָשׁוֹת, רַחֲמָנָא לְצִלָּן.

וְאָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטַ״א, שֶׁיֵּשׁ לְזֶה שַׁיָּכוּת גְּדוֹלָה לְהַנַּ״ל, כִּי צְרִיכִים לִשְׁמֹר "בַּדֶּרֶךְ" הֵן בְּרוּחָנִיּוּת וְהֵן בְּגַשְׁמִיּוּת, וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ אֶת טֻמְאַת עֲמָלֵק "בְּדֶרֶךְ" רוּחָנִית - כֵּן טֻמְאָתוֹ שַׁיֶּכֶת "בְּדֶרֶךְ" גַּשְׁמִית, וּצְרִיכִים לִהְיוֹת שְׁמוּרִים בְּכָל הַדְּרָכִים מִטֻּמְאָתוֹ הַגְּדוֹלָה, עֲדֵי זוֹכִין לִמְחוֹתוֹ לְגַמְרֵי מִן הָעוֹלָם, וְיִתְקַיֵּם "תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִּשְׁכָּח"; בִּמְהֵרָה דִּידָן, אָמֵן וְאָמֵן!

[וְגַם מִזֶּה יוּבַן מָה עִנְיַן כְּפִילוּת מִלַּת "בַּדֶּרֶךְ", שֶׁרוֹמֵז הֵן עַל הַדֶּרֶ״ךְ הָרוּחָנִית - שֶׁאָדָם לֹא יִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, וְלֹא יִתְפַּעֵל מֵעֲמָלֵק הָרוֹצֶה לְהַפְרִיעַ לוֹ בְּדַרְכּוֹ בַּקֹּדֶשׁ, וְהֵן עַל הַדֶּרֶךְ הַגַּשְׁמִית - שֶׁיִּשְׁמֹר מְאֹד עַל הִלּוּכוֹ בְּדַרְכֶךָ, הַאִם הוּא נוֹהֵג בִּזְהִירוּת אוֹ שֶׁמָּא מְסַכֵּן אֶת עַצְמוֹ וְאֶת אֲחֵרִים, וְ׳שֹׁמֵעַ לְצַדִּיקִים יִשְׂכָּן בֶּטַח׳ (עֵין מִשְׁלֵי א, לג)].

׳בית צדיקים יעמוד׳

ברגשי־קודש נשגר בזאת ברכה נאמנה מעומקא דליבא קדם הוד עטרת ראשינו ותפארתינו, מורינו ומאורינו, חיות נפשינו **כבוד־קדושת הרה״צ שליט״א**, לרגל השמחה הגדולה השרויה במעון־הקודש.

והברכה אחת היא לחדב״ן, הרה״ח **הר״ר אלימלך שארף שליט״א**, מן קדם אבוהון דבשמים י׳ש׳א׳ו ברכה, ונחת דקדושא ירוו מכל יוצ״ח, ויראו עינינו וישמח ליבנו בשמחת מורינו, ושמחת עולם על ראשם של כל בני משפחתו המפוארה, וכלל תלמידיו השותים בצמא מי הנחל נובע אשר דולה ומשקה בנאמנה!

[א] וְהוֹסִיף שָׁם: "וְאַזְהָרָה זֹאת חֲשׁוּבָה בְּכָל עֵת, וּבְיוֹתֵר בִּימֵי אֲלוּ שֶׁל פּוּרִים, שֶׁכָּל הָרְחוֹבוֹת מְלֵאִים עִם אֲנָשִׁים וִילָדִים בְּלִי עַיִן הָרָע, וְעַל כֵּן לֹא יְהִין אָדָם לַחֲשֹׁב לִנְהֹג רֶכֶב אִם אֵין לוֹ סַבְלָנוּת עֲצוּמָה לִנְסֹעַ לְאִטִּי, וּמִכָּל שֶׁכֵּן אִם נָגַע בְּטִפָּה שֶׁל יַיִן אוֹ מַשְׁקֶה חָרִיף אַחֵר - לֹא יַתְחִיל לַחֲשֹׁב לָקַחַת מַפְתֵּחַ שֶׁל רֶכֶב בְּיָדוֹ!".